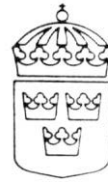

Motion till riksdagen

1987/88:A28

av Alf Wennerfors m. fl. (m)

med anledning av prop. 1987/88:64 om särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland

Mot.
1987/88
A 28–29

Inledning

Sett i ett historiskt perspektiv finns det få regioner som spelat en så betydelsefull roll i Sveriges industrihistoria som Bergslagen.

Genom århundraden har svensk bergshantering, stålframställning och manufakturförädling varit intimt förknippade med ett antal orter i Bergslagen.

Denna region har gång efter annan under tidernas lopp genomgått flera omfattande omstruktureringar. Nya tekniska landvinningar har inneburit att gruvbrytnings-, smältnings- och bearbetningsverksamheten anpassats till nya villkor och krav. Det är därför ingen ny företeelse när Bergslagen under 1970- och 1980-talen drabbas av industrinedläggningar och omstruktureringar.

I den omställning som nu pågår finns det emellertid inslag som tidigare varit okända i Bergslagen. I dag innebär omställningen att gamla invanda levnadsmönster, byggda på brukssamhällets inre sociala liv med "bruket" – det enda stora företaget på orten – som given motor och medelpunkt, försvinner.

Individernas, hushållens och de många små orternas välfärd kan inte i framtiden på samma sätt vara beroende av ett företag. Framtida utveckling måste byggas på en ny näringslivsstruktur med många småföretag som viktigaste kännetecken. I denna omvandlingsprocess måste enskilda människors skaparlust och initiativförmåga spela en viktig roll. Staten varken kan eller bör ta över de gamla brukens dominerande sysselsättningsansvar. Dess uppgift är i stället att bidra till att förbättra förutsättningarna för framväxten av ett nytt näringsliv.

Bergslagen i riksdagen

Vid flera tillfällen under de senaste riksmötena har riksdagen fattat beslut om insatser för Bergslagen. Moderata samlingspartiet har i dessa sammanhang varnat för en utveckling som medför att äldre tiders beroende av bruken ersätts med ett långsiktigt beroende av statliga insatser. Bergslagen får inte passiviseras på samma sätt som tidigare skett med Norrbotten genom fonder,

statliga investmentbolag och en växande offentlig sektor. Då läggs bara grunden till nya problem.

Mot. 1987/88
A28

Då riksdagen våren 1987 behandlade industridepartementets bilaga i budgetpropositionen om den regionala utvecklingen avslogs en begäran från regeringen att inom en ram på 300 milj. kr. under tre år få fullmakt att utan riksdagens hörande utdela stöd för vissa ospecificerade infrastrukturstärkande investeringar i vissa regioner, däribland Bergslagen och norra Sveriges inland.

Riksdagen begärde i stället att regeringen skulle återkomma med ett mera genomarbetat och på olika departementsområden mer specificerat förslag. Riksdagen förutsatte att regeringen med skyndsamhet skulle återkomma i ärendet. Regeringen har inte levt upp till någotdera kraven.

Förutsättningar för regional utveckling

Ett program för utveckling av Bergslagens näringsliv måste präglas av långsiktighet och konsekvens.

a. *Närheten och tillgängligheten* till ekonomiska, tekniska och kunskapsintensiva centra är en viktig faktor.

Hög prioritet bör därför ges investeringar i infrastruktur för person- och godstransporter samt informationsöverföring som knyter Bergslagen närmare den expansiva Mälardalsregionen. En uthyggnad av Mälarbanan och ett förverkligande av den s. k. Bergslagspendeln kan medverka till detta. Det är också väsentligt att förverkliga en god vägförbindelse Gävle-Örebro, den s. k. Bergslagsdiagonalen. En sådan förbindelse skulle *dels* ge centrala Bergslagen en viktig tillväxtfaktor som i dag saknas, *dels* avlasta Storstockholmsregionen tung genomfartstrafik.

b. *Kunskaps- och kompetensnivån* måste förstärkas inom såväl det reguljära utbildningssystemets ram som inom regionens näringsliv. Det är viktigt att skapa förutsättningar för samarbete mellan regionens näringsliv och närallgande universitet och högskolor för att ej behöva göra avkall på kvalitetskraven.

Förslag om åtgärder på utbildningsområdet redovisade moderata samlingspartiet i kommittémotion om regionalpolitiken vid förra riksmötet, 1986/87:A448.

c. *Kreativitet, entreprenöranda och ett positivt kulturklimat* är andra faktorer som har växande betydelse för en regions attraktionskraft och utvecklingsförmåga.

En framgångsrik politik för utveckling av Bergslagens möjligheter måste styras av dessa faktors strategiska roll. Detta bör ges regeringen till känna.

Arbetsmarknadsdepartementet

B 20. Arbetsmarknadspolitiska insatser i Bergslagen

Avvecklingen av gruvdriften i Grängesberg samt planerade personalneddragningar i Borlänge berör över 2 000 personer. Detta kommer att ställa utomordenligt stora krav på olika former av arbetsmarknadspolitiska

insatser. Erfarenheterna av tidigare nedläggningar visar att genomförda fördröjande åtgärder åstadkommit större skada än nytta. Vi har därför i annat sammanhang förordat en snabbare avveckling av gruvdriften. Detta innebär att de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna flyttas närmare i tiden. Det är dock inte nu möjligt att i detalj avgöra behovet av olika insatser omfattning och inriktning, varför regeringens förslag bör godkännas av riksdagen. Regeringen har senare möjlighet att nyttja finansfullmakten om det föreligger ytterligare behov.

B 21. Särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder för Ludvika kommun m. m.

Under denna nya budgettitel föreslås

dels 50 milj. kr. för arbetsmarknadsutbildning vid ASEA i Ludvika avseende såväl redan anställda som personer som blir arbetslösa på grund av förändringar vid SSAB,

dels 50 milj. kr. för att stödja olika utvecklingsprojekt som läggs upp så att ASEA:s verksamhet i Ludvika stärks.

Moderata samlingspartiet har under lång tid förespråkat att utbildningsinsatser i olika former skall prioriteras före andra kortvariga arbetsmarknadspolitiska insatser. Särskilt under de omständigheter som kommer att vara rådande i Bergslagen torde denna uppfattning äga giltighet. Det finns därför skäl att godta regeringens förslag till medel för bl. a. flaskhalsutbildning. Vi avvisar däremot förslaget om att ställa 50 milj. kr. till förfogande för ospecificerade utvecklingsprojekt. Dessa bör kunna förverkligas inom ramen för företagets normala verksamhet i samband med den planerade expansionen.

Industridepartementet

C 2. Lokaliseringsbidrag m. m.

I likhet med tidigare tillfällen motsätter vi oss att stora lönsamma företag tillåts ta i anspråk lokaliseringsmedel som ursprungligen varit avsedda för företag som ligger i eller avser lokalisera sig till stödområdet. Vi avvisar därför regeringens begäran om lokaliseringsbidrag till ASEA Brown Boveri AB. Däremot finns ett stort behov av stimulanser för nyetablering och expansion inom den mindre företagsamheten i området. Ludvika ligger redan i stödområdet. Borlänge bör under tiden fram till den 30 juni 1990 inplaceras i stödområde C. För det ökade behovet av lokaliseringsstöd i Bergslagen bör riksdagen anvisa 40 milj. kr.

C 11. Lokaliseringsbidrag m. m. till ASEA Brown Boveri AB

Vi förelser att ASEA Brown Boveri AB ej omfattas av möjligheten att finansiera sin utbyggnad med hjälp av lokaliseringsbidrag. Koncernen torde själv ha alla finansiella förutsättningar för att klara detta utan att ta statliga

budgetmedel i anspråk. De statliga resurserna kan då koncentreras till de mindre och medelstora företagen, vilket bör kunna bidra till att utveckla en mer mångfasetterad företagsstruktur i området.

Mot. 1987/88
A28

C 12. Särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland

I propositionen föreslås 50 milj. kr. för riskkapital i ett nytt investmentbolag. I likhet med vad vi anfört i fråga om motsvarande investmentbolag i Blekinge och Västerbotten menar vi att riskkapitalförsörjningen kan ske genom att begärt belopp ställs till förfogande i form av ett lån på fördelaktiga villkor under fem år. Lånet löper under denna tid utan ränta och amortering.

Vidare föreslår regeringen under denna titel medel för ett antal åtgärder i syfte att bygga upp och utveckla den tekniska, ekonomiska och marknads-mässiga kompetensen i företag i Bergslagen, liksom i norra Sveriges inland. Av propositionstexten är det inte möjligt att bilda sig någon ordentlig uppfattning om de olika projekten. I likhet med vad som gällde i budgetpropositionen finns anmärkningsvärda brister i redovisningen av dessa – i den mån färdiga projekt föreligger. Mot bakgrund av vad vi i våras anförde vid behandlingen av budgetpropositionen finner vi detta anmärkningsvärt.

Vi utgår från att i de olika kompetensutvecklingsprojekt som redovisas maximal samverkan sker mellan berörda offentliga organ och den ofta högklassiga kompetens som den öppna marknaden har att erbjuda, såväl inom som utom regionen. En sådan samverkan kan också ligga till grund för en expanderande tjänstesektor inom dessa regioner, vilket är utomordentligt angeläget.

Teknisk utveckling

Temu Interactor AB

Temu Interactor AB inriktar sin verksamhet på teknikupphandling med bivillkoret att upphandlingen skall leda till produkter med en klar internationell marknadspotential. Bolaget som är helägt av staten har sitt säte i Östersund.

Regeringen föreslår i propositionen att bolaget – som hittills av staten erhållit ett kapital på 17 milj. kr. – nu skall få använda en del av sitt kapital för att finansiera minoritetsandelar i projekt där en mindre kapitalinsats från Temu Interactors sida krävs för att ett företag skall engagera sig i utvecklingen och marknadsföringen av en produkt.

Bolaget, som är en följd av tidigare försök att med statliga insatser främja teknikupphandling, har inte visat sig framgångsrikt.

Vi föreslår därför att Temu Interactor AB:s verksamhet avvecklas. I den mån det finns tekniskt och kommersiellt intressanta och utvecklingsbara projekt inom dessa områden bör de regionala investmentbolag som finns i de fyra nordligaste länen lämpligen kunna engagera sig i dessa.

Med stöd av vad som i motionen anförts hemställs

1. att riksdagen till *Särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder i Ludvika* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 50 000 000 kronor, att utnyttjas i enlighet med vad som i motionen anförts,

2. att riksdagen avslår regeringens förslag att till *Lokaliseringsbidrag till ASEA Brown Boveri AB* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 000 kronor,

3. att riksdagen till *Lokaliseringsbidrag, m. m.* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 40 000 000 kronor, att nyttjas i enlighet med vad som i motionen anförts,

4. att riksdagen till *Särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 90 500 000 kronor, att användas i enlighet med vad som i motionen anförts,

5. att riksdagen till *Lån till regionala investmentbolag* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 50 000 000 kronor samt bemyndigar regeringen att utge lån i enlighet med vad som i motionen anförts,

6. att riksdagen med avslag på regeringens förslag beträffande Temu Interactor AB som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om bolagets verksamhet.

Stockholm den 17 december 1987

Alf Wennerfors (m)

Bengt Wittbom (m)

Sonja Rembo (m)

Erik Holmkvist (m)

Sten Svensson (m)

Anders G Högmark (m)

Ingrid Hemmingsson (m)

Hans Dau (m)

Gullan Lindblad (m)